

Nola bermatu eleaniztasuna euskara kaltetu gabe

Euskararen jakintzak gora egin bitartean, behera egin du erabilerak. Aldi berean, mundu globalizatuan, geroz eta garrantzitsuagoa da hizkuntzak jakitea. Zer egin daiteke, orduan, eskoletan gazte eleanitzak sortzeko, baina euskararen osasuna ez okertzeko? Ikasle Euskaldun Eleanitzak programa dute abian Dimako eta Donostiako ikastetxe publiko banatan.

| SAIOA ALKAIZA GUALLAR |

Argazkiak: Sortzen

Bost urtez luzatuko den proiektua da Ikasle Euskaldun Eleanitzak eta bigarren urtea da aurtengoa. Argazkian Dimako Ugarana Herri Eskolako tailer bat ageri da. Dima Udalerri Euskaldunen Mankomunitatean dago, 1.400 inguru dimoztarretatik gehienak euskaldunak dira. Alabaina, eskola barruan bezala, eskolaz kanpoko jardueretan euskararen erabilera bultzatzeko lanean ari dira.

“LEHENIK ETA BEHIN, euskararen erabilera sustatu behar dugu. Hori bermatuta, gainontzeko hizkuntzen inguruan hausnartuko dugu”. Donostiako Aitor Ikastolako zuzendari Julen Etxeberriarena da gogoeta. Bertan eta Bizkaiko Dimako Ugarana Herri Eskolan ari dira

Ikasle Euskaldun Eleanitzak proiektua garatzen. Helburua: euskara zaintzea, indartzea eta erabilera hauspotzea; oinarri hori sendotuta, ingelesa eta gaztelania menperatzeko teknikak garatuko dituzte.

Euskararen Gizarte Erakundeen Kontseiluak orain sei bat urte izan-

dako kezka kariatara sortu zen asmoa. Haien iritziz, egungo hizkuntza ereduak ez dute ziurtatzen euskalduntzea, halaber beste hizkuntza batzuk txertatzen dituzte curriculumean proiektu integralik eduki gabe. Ez dute uste formulak euskalduntzearen mesedetan lan

Ikastetxeko biztanle guztiak hartzen dute parte proiektuan. Ezkerrean, Donostiako Egia auzoan, Aitor Ikastolan, hausnarketan. Eskuinean, Dimako Ugarana Herri Eskolako gatzetxea ahaleginean.

egiten duenik, ezta eleaniztasunaren onerako denik ere. Horrela jaio zen Ikasle Euskaldun Eleanitzak programa. Lantaldea egin zuten egitasmoari forma emateko, eta ondoren euskal ikastetxe publikoetan aritzen den Sortzen elkartearen arduratu zen abstraktuan pentsatutakoa errealitatean ekartzen. Eleaniztasun esperientzia berria probatuko zuten bi ikastetxe pilotu aukeratu zituzten.

Horrela heldu zen dinamika Dimara eta Donostiako Egia auzoan. Izan ere, errealitate soziolinguistikoa, urbanistikoa eta demografikoa ezberdineko bi leku nahi zituzten, ideia berbera garatu eta sor zitezkeen aldaerak ikusi eta aurrerantzean kontuan izateko. Eskolek baiezkotzea eman zuten eta orain dela bi ikasturte hasi ziren egunerokotasunean aplikatzen.

Eleanitzak bai, baina nola?

Nola egiten da, baina, horrelako aldaketa txertatzeko? Euskara erabili eta gainontzeko hizkuntzak ongi ikasteko? “Urratsez urrats”, ziurtatu du Etxeberriak. Prozesu mantsoa da eta denbora eskatzen du. Dimako Herri Eskolako ikasketak buru Zefe Ziarrustak harilka-

tu du azalpena. Haren irudiko, lehen pausoa euskararekiko “lotura afektiboak eta bizipenak” ugaritzea da.

Diman era sinplean eman zioten hasiera programari: lehenik eta behin, euskararen egoeraren inguruko diagnostikoa egin zuten, eskolan eta herrian. Orain, herriko

“Lehenik eta behin, euskararen erabilera sustatu behar dugu. Hori bermatuta, gainontzeko hizkuntzen inguruan hausnartuko dugu”

Julen Etxeberria,
Aitor Ikastolako zuzendaria

eragileekin biltzen ari dira, denek artean euskarari lotutako espazio eta aukera berriak lortzeko ikastetxe eremutik kanpo. Donostian ere bide bera jarraitu dute, aurrean ingurua aztertu eta ondoren, herri eragileekin hitz egin dute garatu beharreko hizkuntza programa elkarrekin sortzeko.

Hala, bi ildo nagusiren bueltan hezurramitzen da lana. Batetik, eskolan bertan jarduten dute burubelarra euskararen garrantziaz jabetzeko, eta bestetik, herrian. Horretarako, elkarlana “oso garrantzitsua” dela nabarmendu du Ziarrustak. Eta zergatik galde-tuta argi dauka: “Hezkuntzan denok garelako eragile”. Etxeberria ere ideia berari tiraka hasi da: “Euskararen erabilera zabaldu nahi dugu, gizarte osoan. Denok gara aktore, eta denok dugu egin beharra, gurasoek, gizarte taldeek, udalek...”

Orain, hizkuntza plana egituratzeko txostena sortu dute, eleaniztasuna lantzeko gida moduko bat. Hala, hor jaso dute zeintzuk diren herrietako norbanako eta taldeek bermatu beharreko gutxieneko baldintzak. Hala nola, irakasleak hizkuntzak irakasteko metodologiak arduratzea eta erabilerarako jarrera aktiboa sustatzea. Plazaratutako dokumentua Euskal Herri osoko gainontzeko eskolek erabili ahalko duten “bideorria” izango da, sortzaileen aburuz. Dena den, jakitun dira tokian tokiko egoerek asko baldintzatzen dutela lana. Kaleratutako aholku sorta norberak inguruari

Babeslea: Hernaniko Udala

Hernaniarrok Udal aurrekontuetan parte hartzeko prozesua laster abian...

Sortzen: Euskal Eskola Berriaren alde, baina publikotasunetik

SARE PUBLIKOKO IKASTETXEETAN Euskal Eskola Publiko Berriaren alde lanean diharduen elkarte da Sortzen. 1991n sortu zen eta geroztik EAEko eta Nafarroako 75 ikastetxe batzen ditu. Horiek guztiak ideia nagusi baten bueltan: indarrean dagoen eskola ereduari buelta ematea eta balore jakin batzuen baitan egituratuko den euskal hezkuntza eraikitzea. Orain, Ikasle Euskaldun Eleanitzak proiektuaren garapenerako ari da ekinean, baina programa hori baino gehiago da elkarte.

Sortzeneko kide Begoña Bitorikak azaldu du eskola “berria” nahi dutela, eta abstraktuan ulertzeko zaila den adjektiboaren mamia azaldu du: “Horrekin orain dagoena ez dugula nahi esaten dugu”. Sei puntu nagusiren bitartez irudika daitezke Sortzenek proposatutako eskola.

1. Euskalduna eta eleanitza izatea.
2. Autonomia pedagogian eta kudeaketan.

3. Langileen baldintzak defendatuko dituen.
4. Demokratikoa. Ikastetxeko partaide guztiak –ikasleak, irakasleak eta gurasoak– kontuan izango dituen.
5. Kalitatezkoa. Horren baitan hainbat balore defendatzen dituzte: laikoa, hezkidetzan oinarritua, integratzailea eta diskriminaziorik gabekoa.
6. Doakoa benetan eta pedagogia berritzailean ariko dena.

Gaur egun lau ekimenetan ari da lanean: orriotan jorratu dugun Ikasle Euskaldun Eleanitzak, Udaleku Irekiak, Euskaraz mintza eta Aixe Aisialdia. Azken biotan ondokoa lantzen dute.

● **Euskaraz mintza:** Euskal jolasak lantzen dituzte, ikasleak euskaraz jostatzeko. Sortzeneko kide diren eskolei jarraibideak ematen dizkiete, nork bere ikastetxean gara dezan.

● **Aixe Aisialdia:** Eskolaz kanpoko ekintzak euskaraz egiteko begiraleak bilatu eta eskolekin harremanetan jartzen dituzte.

Historikoki Nafarroan txertatze handia izan du Sortzenek, baina “ahulago” egon da EAEn. Bitorikak testuinguruari atxiki dio: “Nafarroan, beti ikusi da aldatzeko beharra eskoletan arazoak daudelako, eskolari egurra ematen diotelako. EAEn, ordea, jendeak ez du ikusten gabezia, baina D ereduak ez du euskalduntzen”.

Ikastetxe gehiagotara zabaltzen ahalegintzen ari da orain elkarte. Haatik, egunerokotasunak borroka fronteak irekitzen dizkie etengabe: “LOMCEren kontrako plataforman gabilitza; zonalde ‘ez-euskaldunetan’ D ereduko eskolak aldarrikatzen; Guardia Zibilak Nafarroako D ereduko irakasleei buruz egindako txostenarena gertatu da...”.

erreparatuz osatu beharko du, Ziarrustaren hitzetan.

Ekimen zehatzak martxan

Euskara indartzeko ekimen zehatzak oraindik forma hartzen ari dira, bost urteko plana baita hau, eta bigarrena baino ez da aurtengo. Aitzitik, nabarmendu dute zenbait dinamika zehatz egituratuta daudela jada. Adibidez, Dimako eskolan umeen aisialdian euskararen presentzia handitu dute; besteak beste, eskolaz kanpoko orduetan, hala nola, musikan eta kirolean. Bestalde, Herri Eskolako atsedendietan jolasak antolatu dituzte, euskaraz dinamizatuta.

Irakasleei dagokionez, bi ikastetxeetan ari dira metodologia eta didaktika teknikak hobetzen. Etxeberriak dio Aitor Ikastolan, hizkuntzei dagokionez, irakaspen teknikak “ekonomizatzen” ari direla, eta adibide baten bitartez eman dio forma esandakoari: “Euskaraz adjektiboak

lantzen ari bazara, ez duzu zertan eman adjektiboaren edukia gainontzeko hizkuntzetan, jada jakintzat ematen da”.

“Lehen pausoa euskararekiko lotura afektiboak eta bizipenak ugaritzea da”

Zefe Ziarrusta,
Dimako Herri Eskolako
ikasketa burua

Eta gainontzeko hizkuntzekin zer?

Euskararen zimenduak egonkoritu nahi dituzten arren, gaztelaniaz eta ingelesez trebatutako ikasleak nahi dituzte. Orain arte “gaizki” egin da hizkuntzen trataera eskolan, Ziarrustaren aburuz. Ironiaz azaldu du: “Pentsa, gure garaian, ingelesa eta frantsesa ikasi ditugu, baina ba al gara komunikatzeko gai?”. Ezezko

borobilaz erantzun dio bere buruari botatako galderari. Horregatik, orain, batez ere umeen komunikazio gaitasunean paratuko du arreta ikastetxeak. Alegia, garrantzitsuena haurrak hizkuntzak ulertu eta hitz egiteko gai izatea da.

Horretarako, Diman, eskolak haurrei proiektuak ingelesez edo gaztelaniaz garatzeko erremintak eskainiko dizkie. Egia auzoan ahalik eta era “praktiko eta dinamikoan” hurbilduko diete hizkuntza.

Euskara egoera “kaskarrean” dagoela diote biek, eta horregatik hartu dute egitasmoaren oinarritzat. Dena den, gainontzeko hizkuntzen lanketan sakontzeak duen garrantziaz jabetuta daude. Esaldi baten bidez laburbildu du Etxeberriak: “Euskararen egoera diglosiakoari buelta eman behar diogu. Hortik abiatuta, geroz eta hizkuntza gehiago jakin, hobe”. ■

